

CEDISOV SEKTOR ZA MJERENJE OSTVARUJE DOBRE REZULTATE

PRECIZNO OČITAVANJE PRIORITET MJERENJA

Precizan račun sa stvarno utrošenim količinama električne energije, u tačno određenom obračunskom periodu, prioritetan je zadatak mjerenja u sistemu elektrodistribucije. U Crnoj Gori trenutno ima oko 92 procenta korisnika sa precizno očitavanom potrošnjom električne energije, što su rezultati kojima se ravnamo sa najrazvijenijim evropskih zemljama.

Najveća ograničenja u tačnosti očitavanja su što još postoji oko osam do devet odsto brojila nedostupnih za očitavanje. U tu kategoriju spadaju objekti koji se povremeno koriste ili se uopšte ne koriste, a brojila su smještena unutar objekta.

U cilju podizanja nivoa očitavanosti u CEDIS-u je u toku implementacija sistema daljinskog mjerenja kojim je pokriveno oko 270.000 korisnika od ukupnog broja koji iznosi 380.000.

Kako nigdje na svijetu ne postoji savršen sistem, tako se i u elektroenergetskoj mreži pojavljuju tehnički gubici koje je nemoguće izbjeći, a koji zavise od tehničkih karakteristika mreže, njene konfiguracije, obima potrošnje i drugih faktora. Takve gubitke priznaje Regulatorna agencija za energetiku do nivoa od 8,43 procenta i oni su dio cijene električne energije.

Druga vrsta gubitaka su komercijalni gubici koji nastaju kao posljedica krađe električne energije i samovoljnog priključenja na mrežu. Ti gubici su isključivi trošak CEDIS-a. Dakle, sva razlika između stvarno ostvarenih gubitaka i tehničkih gubitaka pada direktno na teret CEDIS-a.

Gubici, značajno, finansijski

opterećuju poslovanje preduzeća, pa je kompanija, kako tvrde u njoj, u konstantnoj borbi sa neovlašćenom potrošnjom. Gubici se, ipak, smanjuju iz godine u godinu, pa je sa nekadašnjih 23 procenta iz 2007, prošla godina završena sa nešto više od 15 procenta gubitaka.

"Bitno je istaći da neovlašćena potrošnja predstavlja problem za sve korisnike sistema, jer neplansko priključenje potrošača na elektrodistributivnu mrežu, nerijetko, ugrožava sigurnost napajanja i izaziva preopterećenja djelova mreže. Preopterećenja distributivne mreže mogu izazvati neadekvatne naponske prilike u pojedinim djelovima mreže, a samim tim može doći i do problema u radu pojedinih uređaja u domaćinstvu. Zato je zadatak CEDIS-a da u kontinuitetu nalazi načine za suzbijanje neovlašćene potrošnje u cilju kvalitetnog napajanja korisnika", objašnjava **Vladimir Kaluđerović**, rukovodilac Sektora za mjerenje CEDIS-a.

Posljednjih godina CEDIS je intenzivirao aktivnosti na smanjenju gubitaka i to, prvenstveno, koristeći napredne tehnologije daljinskog očitavanja i upravljanja mrežom koje objedinjuju i mogućnosti praćenja tokova električne energije.

"Nove tehnologije nam omogućavaju da mnogo preciznije i brže lociramo pojavu neovlašćenog korišćenja mreže. Uočavanje takve pojave daje nam signal i smjernice u kojem segmentu mreže imamo problem. To je ogroman napredak u odnosu na period kada nijesmo mogli pratiti tokove energije i kada je pronalaženje neovlašćene po-

BITNO JE ISTAČI DA NEOVLAŠĆENA POTROŠNJA PREDSTAVLJA PROBLEM ZA SVE KORISNIKE SISTEMA, JER NEPLANSKO PRIKLJUČENJE POTROŠAČA NA ELEKTRODISTRIBUTIVNU MREŽU, NERIJETKO, UGROŽAVA SIGURNOST NAPAJANJA I IZAZIVA PREOPTEREĆENJA DJELOVA MREŽE.

trošnje bilo slično pronalaženju igle u plastu sijena. Jasno je da ni današnje savremene tehnologije nijesu apsolutno imune na pokušaje krađe ali, svakako, obezbjeđuju da se mnogo efikasnije pronađu svi oblici neovlašćene potrošnje", ističe Kaluđerović.

Osim očitavanja mjernih uređaja, zadaci mjerenja su i suzbijanje nelegalne potrošnje, priključenje i isključenje korisnika. Kada su isključenja u pitanju, ona se rade prema zahtjevu snabdjevača. Snabdjevač je donosilac odluke o isključenju, a operator distribucije izvršilac. Takođe, mjerenje radi i priključenja novih korisnika kao i isključenja po osnovu odjave potrošača.

Opslužuju više od 120.000 korisnika

Najveći obim posla pripada Službi za mjerenje regiona 2, koja obuhvata Podgoricu, Cetinje i Danilovgrad. Ta služba svakodnevno opslužuje više od 120.000 korisnika. Očitavanost korisnika u regionu 2 je iznad 95 procenta, čime se mogu pohvaliti najrazvijeniji distributivni sistemi.

"Posao koji obavlja Služba za mjerenje je raznovrstan. Od kontrole mjernih mjesta, ugradnje koncentratora na mjestima gdje se implementira AMM projekat, zamjene i izmještanja brojila po raznim osnovama, kontrole potrošača kod kojih su zatečene nepravilnosti, kao i redovne

kontrole, isključenja korisnika, rješavanje reklamacija po prigovorima do priključenja korisnika na mrežu. Godišnje uradimo više od 35.000 zapisnika po raznim osnovama i to sve odrađi oko stotinak zaposlenih, što je ogroman posao", ukazao je Vladimir Ivanović, šef Službe mjerenja regiona 2.

"NEKA GORI, SAMO NE ULAZITE"

Ekipe mjerenja često se nose sa problemima na terenu, gdje se nerijetko susrijeću sa nekorektnim ponašanjem građana prilikom otkrivanja nelegalnih aktivnosti na mjernim uređajima. Osim verbalnog vrijeđanja, događalo se da pojedini potrošači dopuste ulazak kontrolorima

u dvorište, a onda daljinski zatvore kapiju i nahuškaju pse na njih. Problemi se, kako kažu u CEDIS-u, obično dešavaju samo sa korisnicima koji se bave nelegalnim radnjama na mjernim mjestima. Pored neprijatnosti, kontrolori često prepričavaju anegdote sa terena.

Kontrolor **Veselin Nikezić** objašnjava da na osnovu ponašanja ukućana gotovo nepogrešivo mogu pogoditi da li će tu pronaći krađu struje.

"Prilikom kontrole jednog domaćinstva, u kome su logičke kontrole ukazivale na sumnjivu potrošnju, zatekli smo gospođu kako sprema

hranu na šporetu. Čim nas je ugledala, ona i ukućani su se rastrčali po kući i užurbano zatvorili vrata. Objasnili smo da treba da uradimo kontrolu mjernog uređaja koji se nalazi u kući. Dok je ona tvrdila da je sve u redu, ulje na šporetu joj se zapalilo. Rekli smo joj "Gospođo, pazite vatru!", na šta je ona odgovorila "Ma neka gori, samo ne ulazite!", priča Nikezić.